



Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 28 stycznia 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych – Dyrektywa 2012/13/UE – Artykuły 4–7 – Pouczenia o prawach zawarte w załącznikach I i II – Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW – Prawo do informacji w postępowaniu karnym – Pouczenie o prawach w przypadku zatrzymania – Prawo do informacji dotyczących oskarżenia – Prawo dostępu do materiałów sprawy – Osoba zatrzymana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania w państwie członkowskim wykonującym nakaz

W sprawie C-649/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria) postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 3 września 2019 r., w postępowaniu karnym przeciwko:

IR,

przy udziale:

Spetsializirana prokuratura,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, M. Ilešič, E. Juhász, C. Lycourgos (sprawozdawca) i I. Jarukaitis, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vlácil i T. Machovičová, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, M. Hellmann i E. Lankenau, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego – M.Z. Fehér i R. Kissné Berta, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego – J. Schmoll, w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: bułgarski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – początkowo S. Grünheid, Y.G. Marinova i R. Troosters, a następnie S. Grünheid i Y.G. Marinova, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 września 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. 2012, L 142, s. 1), a także art. 1 ust. 3, art. 8 oraz formularza zawartego w załączniku do decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwanej dalej „decyzją ramową 2002/584”), a także ważności tej ostatniej.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko IR w odniesieniu do przestępstw związanych z wprowadzaniem papierosów do obrotu.

Ramy prawne

Prawo Unii

Decyzja ramowa 2002/584

- 3 Motywy 5, 6 i 12 decyzji ramowej 2002/584 stanowią:

„(5) [...] W dalszej perspektywie wprowadzenie nowego, uproszczonego systemu przekazywania osób skazanych bądź podejrzanych, w celach wykonania wyroku lub wszczęcia postępowania prowadzącego do wydania wyroku w sprawach karnych, stwarza możliwość usunięcia złożoności obecnych procedur ekstradycyjnych i związanej z nimi możliwości przewlekania postępowania. [...]

(6) Europejski nakaz aresztowania przewidziany w niniejszej decyzji ramowej stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa jako »kamień węgielny« współpracy sądowej.

[...]

(12) Niniejsza decyzja ramowa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w art. 6 [TUE] oraz tych, które znajdują odbicie w [odzwierciedlonych w] karcie [...], w szczególności w jej rozdziale [tytuł] VI. Żadnego z przepisów niniejszej decyzji ramowej nie należy interpretować jako zakazującego odmowy przekazania osoby, w odniesieniu do której europejski nakaz aresztowania został wydany, kiedy istnieją, oparte o obiektywne przesłanki, podstawy do przypuszczenia, że wymieniony nakaz aresztowania został wydany w celu ścigania lub ukarania osoby ze względu na jej płeć, rasę, religię, pochodzenie etniczne, obywatelstwo, język, poglądy polityczne lub orientację seksualną, lub że jej sytuacja może ulec pogorszeniu z jednej z tych przyczyn.

Niniejsza decyzja ramowa nie uniemożliwia państwu członkowskiemu stosowania własnych norm konstytucyjnych odnoszących się do sprawiedliwego procesu, wolności zrzeszania się, wolności prasy i wolności słowa w innych mediach”.

4 Artykuł 1 tej decyzji ramowej stanowi:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi decyzję sądową wydaną przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego.

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

3. Niniejsza decyzja ramowa nie skutkuje modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 [TUE]”.

5 Artykuł 8 wspomnianej decyzji ramowej stanowi:

„1. Europejski nakaz aresztowania zawiera następujące informacje podawane zgodnie z formularzem znajdującym się w załączniku:

- a) tożsamość i obywatelstwo osoby, do której skierowany jest wniosek [której dotyczy nakaz];
- b) nazwisko i imię [nazwa], adres, telefon i faks oraz adres e-mail wydającego nakaz organu sądowego;
- c) dowody istnienia podlegającego wykonaniu wyroku, środka zabezpieczającego [postanowienia o tymczasowym aresztowaniu] lub jakiegokolwiek innego podlegającego wykonaniu orzeczenia sądowego mającego analogiczny skutek prawny, a wchodzącego w zakres [stosowania] art. 1 i 2;
- d) charakter i kwalifikacja prawna przestępstwa, szczególnie w odniesieniu do art. 2;
- e) opis okoliczności popełnienia przestępstwa, w tym jego czas i miejsce oraz stopień jego popełnienia przez osobę, której dotyczy wniosek [stopień udziału w popełnieniu przestępstwa osoby, której dotyczy nakaz];
- f) orzeczona kara, jeśli istnieje prawomocny wyrok, lub skala przewidzianych za to przestępstwo kar w świetle prawodawstwa wydającego nakaz państwa członkowskiego;
- g) jeśli to możliwe, inne skutki przestępstwa.

2. Europejski nakaz aresztowania należy przetłumaczyć na język urzędowy lub jeden z języków urzędowych wykonującego nakaz państwa członkowskiego. Każde z państw członkowskich może, w chwili przyjęcia niniejszej decyzji ramowej lub w terminie późniejszym, stwierdzić w deklaracji złożonej w Sekretariacie Generalnym Rady, iż przyjmie tłumaczenie w jednym lub większej liczbie języków urzędowych instytucji Wspólnot Europejskich”.

6 W załączniku do decyzji ramowej 2002/584 zawarto formularz wyszczególniający informacje, jakie należy przedstawić w europejskim nakazie aresztowania.

Dyrektywa 2012/13

7 Motywy 3, 11, 14, 21, 27, 28 i 39 dyrektywy 2012/13 stanowią:

„(3) Wdrożenie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych zakłada, że państwa członkowskie mają wzajemne zaufanie do swoich systemów wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych. Zakres wzajemnego uznawania w znacznym stopniu zależy od szeregu czynników, w tym mechanizmów mających na celu zagwarantowanie praw osób podejrzanych lub oskarżonych oraz wspólnych minimalnych norm niezbędnych dla ułatwienia stosowania zasady wzajemnego uznawania.

[...]

(11) W dniu 30 listopada 2009 r. Rada przyjęła rezolucję dotyczącą harmonogramu działań mających na celu wzmocnienie praw procesowych osób podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym [(Dz.U. 2009, C 295, s. 1)] (zwanego dalej »harmonogramem działań«). [...]

[...]

(14) Niniejsza dyrektywa dotyczy środka B z harmonogramu działań. Ustanawia ona – z myślą o zwiększeniu wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi – wspólne normy minimalne, które mają być stosowane w odniesieniu do informowania osób podejrzanych i oskarżonych o popełnienie przestępstwa o prawach i o zarzutach. Niniejsza dyrektywa opiera się na prawach określonych w karcie, a w szczególności jej art. 6, 47 i 48, oraz na art. 5 i 6 [europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanego dalej »EKPC«)] zgodnie z wykładnią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W niniejszej dyrektywie użyto terminu »oskarżenie« w celu opisania tego samego pojęcia, które opisuje termin »oskarżenie« użyty w art. 6 ust. 1 EKPC.

[...]

(21) Zawarte w niniejszej dyrektywie odniesienia do osób podejrzanych lub oskarżonych, które zostały zatrzymane lub aresztowane, należy rozumieć jako odniesienia do każdej sytuacji, w której w toku postępowania karnego osoby podejrzane lub oskarżone zostają pozbawione wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. c) EKPC, zgodnie z wykładnią dokonaną w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

[...]

(27) Osobom oskarżonym o popełnienie przestępstwa należy udzielić wszelkich informacji dotyczących oskarżenia niezbędnych do umożliwienia im przygotowania swojej obrony oraz do zagwarantowania rzetelności postępowania.

(28) Przekazywane osobom podejrzanych lub oskarżonym informacje na temat czynu zabronionego, o którego popełnienie są one podejrzane lub oskarżone, należy podawać niezwłocznie, a najpóźniej przed ich pierwszym oficjalnym przesłuchaniem przez policję lub inny właściwy organ, oraz bez uszczerbku dla przebiegu prowadzonego postępowania przygotowawczego. Opis faktów, odnoszących się do czynu zabronionego, o którego popełnienie osoby są podejrzane lub oskarżone, w tym również – jeżeli są znane – czas i miejsce, oraz możliwa kwalifikacja prawna zarzucanego przestępstwa, powinny zostać podane w sposób wystarczająco szczegółowy, z uwzględnieniem etapu postępowania karnego, na którym ten opis jest podawany, aby zagwarantować rzetelność postępowania i umożliwić skuteczne wykonywanie prawa do obrony.

[...]

(39) Prawo do pisemnej informacji o prawach przysługujących w razie zatrzymania przewidziane w niniejszej dyrektywie powinno być również odpowiednio stosowane do osób zatrzymanych na potrzeby wykonania europejskiego nakazu aresztowania zgodnie z decyzją ramową [...] 2002/584 [...]. Aby pomóc państwom członkowskim w opracowaniu pouczenia o prawach dla tych osób, w załączniku II zamieszczono jego wzór. Wzór ten ma charakter orientacyjny i może zostać zmieniony stosownie do sprawozdania Komisji z wdrożenia niniejszej dyrektywy, a także po wejściu w życie wszystkich środków z harmonogramu działań”.

8 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy dotyczące prawa osób podejrzanych lub oskarżonych do informacji dotyczących praw przysługujących im w postępowaniu karnym oraz oskarżenia przeciwko nim. Niniejsza dyrektywa ustanawia również przepisy dotyczące prawa osób podlegających europejskiemu nakazowi aresztowania do informacji dotyczących przysługujących im praw”.

9 Artykuł 3 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osobom podejrzanym lub oskarżonym niezwłocznie udzielano informacji dotyczących przynajmniej poniższych praw procesowych, stosowanych zgodnie z prawem krajowym, aby umożliwić skuteczne wykonywanie tych praw:

- a) prawo dostępu do obrońcy;
- b) wszelkie uprawnienia do bezpłatnej porady prawnej i warunki jej uzyskania;
- c) prawo do informacji dotyczących oskarżenia, zgodnie z art. 6;
- d) prawo do tłumaczenia ustnego i pisemnego;
- e) prawo do odmowy składania wyjaśnień.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje określone w ust. 1 zostały udzielone ustnie lub pisemnie, w prostym i przystępnym języku, z uwzględnieniem wszelkich szczególnych potrzeb osób podejrzanych lub oskarżonych, wymagających szczególnego traktowania”.

10 Artykuł 4 tej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzone lub oskarżone, które zostały zatrzymane lub aresztowane, otrzymały niezwłocznie pisemne pouczenie o prawach. Umożliwia się im zapoznanie się z pouczeniem o prawach oraz zatrzymanie go w swoim posiadaniu przez cały okres, w którym pozostają pozbawione wolności.

2. Oprócz informacji, określonych w art. 3, pouczenie o prawach, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zawiera informacje o następujących prawach stosowanych zgodnie z prawem krajowym:

- a) prawo dostępu do materiałów sprawy;
- b) prawo do poinformowania władz konsularnych oraz jednej osoby;
- c) prawo dostępu do pilnej pomocy medycznej; oraz
- d) maksymalna liczba godzin lub dni, podczas których osoba podejrzana lub oskarżona może być pozbawiona wolności, zanim zostanie postawiona przed organem sądowym.

3. Pouczenie o prawach zawiera również podstawowe informacje o wszelkich dostępnych na mocy prawa krajowego możliwościach: zakwestionowania zgodności z prawem aresztowania, oceny zasadności decyzji o aresztowaniu lub złożenia wniosku o zwolnienie tymczasowe.

4. Pouczenie o prawach sporządza się w prostym i przystępnym języku. Załącznik I zawiera orientacyjny wzór takiego pouczenia o prawach.

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone otrzymały pouczenie o prawach napisane w języku dla nich zrozumiałym. W przypadku gdy pouczenie o prawach nie jest dostępne w odpowiednim języku, osoby podejrzane lub oskarżone są informowane o przysługujących im prawach ustnie w języku dla nich zrozumiałym. Następnie przekazuje się im bez nieuzasadnionej zwłoki pouczenie o prawach w języku dla nich zrozumiałym”.

11 Artykuł 5 dyrektywy 2012/13 stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby zatrzymane w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania otrzymały niezwłocznie odpowiednie pouczenie o prawach zawierające informacje o przysługujących im prawach zgodnie z prawem krajowym wdrażającym decyzję ramową 2002/584 [...] w państwie członkowskim wykonującym nakaz.

2. Pouczenie o prawach sporządza się w prostym i przystępnym języku. Załącznik II zawiera orientacyjny wzór pouczenia o prawach”.

12 Zgodnie z art. 6 tej dyrektywy:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby osobom podejrzanym lub oskarżonym udzielono informacji o czynie zabronionym, o którego popełnienie są one podejrzane lub oskarżone. Informacje te przekazuje się niezwłocznie i są one na tyle szczegółowe, na ile jest to konieczne do zagwarantowania rzetelności postępowania oraz skutecznego wykonywania prawa do obrony.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone, które zostały zatrzymane lub aresztowane, otrzymały informacje o powodach ich zatrzymania lub aresztowania, w tym o czynie zabronionym, o którego popełnienie są podejrzane lub oskarżone.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby najpóźniej w chwili przekazania podstawy oskarżenia do oceny sądu przedstawiono szczegółowe informacje na temat oskarżenia, w tym rodzaju przestępstwa i jego kwalifikacji prawnej, jak również charakteru udziału osoby oskarżonej.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone były niezwłocznie informowane o wszelkich zmianach w informacjach podanych zgodnie z niniejszym artykułem, w przypadku gdy jest to konieczne do zagwarantowania rzetelności postępowania”.

13 Artykuł 7 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. W przypadku gdy osoba zostaje zatrzymana i aresztowana na jakimkolwiek etapie postępowania karnego, państwa członkowskie zapewniają osobom zatrzymanym lub ich obrońcom dostęp do będących w posiadaniu właściwych organów dokumentów, które są związane z konkretną sprawą i mają istotne znaczenie dla skutecznego zakwestionowania, zgodnie z prawem krajowym, legalności zatrzymania lub aresztowania.

2. Państwa członkowskie zapewniają udzielanie osobom podejrzanym lub oskarżonym lub ich obrońcom dostępu przynajmniej do całego będącego w posiadaniu właściwych organów materiału dowodowego, niezależnie od tego, czy jest on na korzyść czy na niekorzyść osób podejrzanych lub oskarżonych, w celu zagwarantowania rzetelnego postępowania i możliwości przygotowania obrony.

3. Bez uszczerbku dla ust. 1, dostęp do materiału dowodowego, o którym mowa w ust. 2, jest zapewniany w odpowiednim czasie pozwalającym na skuteczne wykonywanie prawa do obrony, a najpóźniej w chwili przekazania podstawy oskarżenia do oceny sądu. W przypadku gdy właściwe organy wejdą w posiadanie dalszego materiału dowodowego, zapewnia się dostęp do niego w odpowiednim czasie, aby umożliwić jego uwzględnienie.

4. Na zasadzie odstępstwa od ust. 2 i 3 – o ile nie narusza to prawa do rzetelnego procesu – można odmówić dostępu do niektórych materiałów, jeżeli dostęp taki może doprowadzić do poważnego zagrożenia dla życia lub praw podstawowych innej osoby lub jeżeli taka odmowa jest bezwzględnie konieczna dla ochrony ważnego interesu publicznego – na przykład w przypadkach, gdy dostęp mógłby zaszkodzić trwającemu dochodzeniu lub poważnie zaszkodzić bezpieczeństwu narodowemu państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie karne. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodnie z procedurami określonymi w prawie krajowym decyzja o odmowie dostępu do niektórych materiałów zgodnie z niniejszym ustępem była podejmowana przez organ sądowy lub podlegała przynajmniej kontroli sądowej.

5. Dostęp, o którym mowa w niniejszym artykule, zapewniany jest nieodpłatnie”.

- 14 W załączniku I do dyrektywy 2012/13 zawarto orientacyjny wzór pouczenia o prawach. Załącznik ten stanowi, że „[j]edynym celem niniejszego wzoru jest pomoc organom krajowym w opracowaniu ich pouczenia o prawach na poziomie krajowym. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do stosowania niniejszego wzoru. Przy opracowywaniu swojego krajowego pouczenia o prawach państwa członkowskie mogą zmienić niniejszy wzór celem dostosowania go do swoich przepisów krajowych i uzupełnienia go o dodatkowe użyteczne informacje. Pouczenie o prawach państwa członkowskiego musi zostać przekazane w chwili zatrzymania lub aresztowania. Nie stanowi to jednak przeszkody dla państw członkowskich w udzielaniu osobom podejrzany lub oskarżonym pisemnej informacji w innych sytuacjach w trakcie postępowania karnego”.
- 15 Wspomniany wzór zawiera osiem rubryk informacyjnych.
- 16 W załączniku II do dyrektywy 2012/13 zawarto orientacyjny wzór pouczenia o prawach dla osób zatrzymanych na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Załącznik ten stanowi, że „[j]edynym celem niniejszego wzoru jest pomoc organom krajowym w opracowaniu ich pouczenia o prawach na poziomie krajowym. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do stosowania niniejszego wzoru. Przy opracowywaniu swojego krajowego pouczenia o prawach państwa członkowskie mogą zmienić niniejszy wzór celem dostosowania go do swoich przepisów krajowych i uzupełnienia go o dodatkowe użyteczne informacje”.
- 17 Wspomniany wzór zawiera pięć rubryk informacyjnych.

Prawo bułgarskie

- 18 Zakon za ekstraditsiata i evropeyskata zapoved za arrest (ustawa o ekstradycji i europejskim nakazie aresztowania) (DV nr 46 z 2005 r.) wykonuje decyzję ramową 2002/584. Artykuł 37 tej ustawy i załączony do niej formularz odpowiadają art. 8 wspomnianej decyzji ramowej i formularzowi zawartemu w załączniku do tej ostatniej.
- 19 Artykuł 65 ust. 3 zdanie drugie i art. 269 ust. 3 pkt 4 lit. b) Nakazatelno-protsesualen kodeks (kodeksu postępowania karnego, zwanego dalej „NPK”) nie stoją na przeszkodzie skorzystaniu ze środków odwoławczych, gdy osoba jest aresztowana w wykonującym nakaz państwie członkowskim.

- 20 Artykuł 55 NPK i art. 72–74 Zakon za Ministerstvoto na vatreshnite raboti (ustawy o ministerstwie spraw wewnętrznych, zwanej dalej „ZMVR”) przewidują, że osobę aresztowaną w Bułgarii przez organy bułgarskie, w następstwie przyjęcia krajowego nakazu aresztowania, powiadamia się o prawach, jakie jej przysługują jako osobie aresztowanej, a także o prawach przysługujących jej jako osobie oskarżonej. Zgodnie z art. 72 ust. 4 ZMVR oraz art. 65 i 270 NPK osobę aresztowaną powiadamia się o prawie do zaskarżenia nakazu aresztowania i do zapoznania się, w ramach tego środka zaskarżenia, ze wszystkimi dokumentami w sprawie. Powinna ona mieć bezpośredni kontakt z adwokatem, nawet jeśli został on wyznaczony z urzędu. Co więcej, sąd przesyła z urzędu osobie aresztowanej odpis aktu oskarżenia, w którym szczegółowo opisuje się czyny stanowiące przedmiot oskarżenia, a także postanowienie określające datę rozprawy, w którym szczegółowo opisuje się prawa przysługujące tej osobie w postępowaniu sądowym. Osoba aresztowana – powiadomiona o przysługujących jej prawach oraz okolicznościach faktycznych i prawnych związanych z jej aresztowaniem – może natychmiast zaskarżyć to aresztowanie przed sądem.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 21 Spetsializirana prokuratura (wyspecjalizowana prokuratura, Bułgaria) wszczęła postępowanie karne przeciwko IR, oskarżając go o udział w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw skarbowych. Na etapie przygotowawczym postępowania karnego, które toczyło się przeciwko niemu i w trakcie którego skorzystał on z usług dwóch wybranych przez niego adwokatów, IR został poinformowany tylko o niektórych prawach przysługujących mu jako osobie oskarżonej.
- 22 W chwili wszczęcia przeciwko IR w dniu 24 lutego 2017 r. sądowego etapu postępowania karnego opuścił on swoje miejsce zamieszkania i nie udało się ustalić miejsca jego pobytu. Dwaj adwokaci, którzy reprezentowali go na etapie przygotowawczym postępowania karnego, oświadczyli, że już go nie reprezentują. Kolejny adwokat został wyznaczony z urzędu, aby go reprezentować.
- 23 Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2017 r., utrzymanym w mocy w postępowaniu apelacyjnym w dniu 19 kwietnia 2017 r., sąd odsyłający przyjął wobec IR postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, stanowiące krajowy nakaz aresztowania. IR nie uczestniczył w postępowaniu, a bronił go obrońca wyznaczony z urzędu.
- 24 W dniu 25 maja 2017 r. wobec IR, którego nadal nie odnaleziono, wydano europejski nakaz aresztowania. Obrońcę wyznaczonego z urzędu w celu reprezentowania go zastąpiono nowym obrońcą, również wyznaczonym z urzędu.
- 25 Sąd odsyłający – nie mając pewności, czy europejski nakaz aresztowania wydany w odniesieniu do IR jest zgodny z prawem Unii, ponieważ IR nie został powiadomiony o niektórych uprawnieniach przysługujących mu na mocy prawa bułgarskiego – uchylił ów nakaz aresztowania.
- 26 Sąd odsyłający podkreśla – zamierzając wydać nowy europejski nakaz aresztowania w odniesieniu do IR – iż dąży on do ustalenia, jakie informacje należy załączyć do wspomnianego nakazu, tak aby zapewnić poszanowanie praw przyznanych na mocy dyrektywy 2012/13.
- 27 W pierwszej kolejności sąd odsyłający jest zdania, że z przepisów tej dyrektywy nie wynika jasno, czy jej art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 mają zastosowanie do osoby, która została aresztowana na terytorium innego państwa członkowskiego na podstawie europejskiego nakazu aresztowania.
- 28 Należy zatem ustalić, czy osoby aresztowane na podstawie europejskiego nakazu aresztowania mogą nie tylko powołać się na prawa wskazane wyraźnie w art. 5 i w załączniku II do dyrektywy 2012/13, lecz także na prawa wskazane w art. 4 i w załączniku I do tej dyrektywy. Pytanie to nasuwa się również

w odniesieniu do praw wskazanych w art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, ponieważ nie jest pewne, czy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, może się na niego powołać w wykonującym ten nakaz państwie członkowskim.

- 29 W drugiej kolejności, w sytuacji gdyby należało uznać, że osoba aresztowana w wykonującym nakaz państwie członkowskim na podstawie europejskiego nakazu aresztowania powinna dysponować wszystkimi prawami, jakie przysługiwałyby jej, gdyby została aresztowana na terytorium wydającego nakaz państwa członkowskiego, sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy art. 8 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że treść europejskiego nakazu aresztowania może zostać zmieniona, tak aby – zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy 2012/13 – wymienić w nim możliwe środki odwoławcze od wydanych przez ten sąd nakazów aresztowania.
- 30 W trzeciej kolejności, na wypadek gdyby należało uznać, że nie ma możliwości uzupełnienia informacji zawartych w formularzu decyzji ramowej 2002/584, sąd odsyłający dąży do ustalenia, jakie byłyby inne środki zapewniające IR rzeczywiste i skuteczne korzystanie z praw przysługujących mu na mocy dyrektywy 2012/13 niezwłocznie po aresztowaniu go w innym państwie członkowskim na podstawie europejskiego nakazu aresztowania. Jeden z tych środków mógłby polegać na powiadomieniu tej osoby o prawach przysługujących jej na mocy art. 4 ust. 3 tej dyrektywy i powodach jej aresztowania zgodnie z art. 6 ust. 2 wspomnianej dyrektywy, a także o prawie dostępu do dokumentów na mocy art. 7 ust. 1 tej dyrektywy. Mogłoby to skłonić sąd odsyłający, wydający europejski nakaz aresztowania, do wysłania wspomnianej osobie, po powzięciu wiadomości o jej aresztowaniu, pouczenia o prawach przy aresztowaniu, odpisu krajowego nakazu aresztowania i związanych z nim dowodów, a także danych kontaktowych jej obrońcy oraz, na jej żądanie, odpisu innych materiałów w dotyczącej jej sprawie.
- 31 W czwartej kolejności, na wypadek gdyby uznano, że sąd wydający europejski nakaz aresztowania ma możliwość albo uzupełnienia treści wspomnianego nakazu – poprzez dodanie informacji dotyczących praw osoby aresztowanej – albo powiadomienia osoby aresztowanej o jej prawach po aresztowaniu, jednakże bez obowiązku podjęcia takiej czynności, sąd odsyłający dąży do ustalenia ważności decyzji ramowej 2002/584, która jego zdaniem nie zapewnia rzeczywistego wykonywania praw, z jakich powinna korzystać osoba aresztowana, zgodnie z dyrektywą 2012/13 oraz z art. 6 i 47 karty.
- 32 W tych okolicznościach Spetsializiran nakazatelen sad (wyspecjalizowany sąd karny, Bułgaria) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy prawa osoby oskarżonej określone w art. 4 (zwłaszcza prawo określone w art. 4 ust. 3), art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [2012/13] odnoszą się do osoby oskarżonej, która jest aresztowana na podstawie europejskiego nakazu aresztowania?
- 2) Na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej: czy art. 8 decyzji ramowej [2002/584] należy interpretować w ten sposób, że dopuszcza on zmianę treści europejskiego nakazu aresztowania, zgodnie z formularzem wskazanym w załączniku – a w szczególności że dopuszcza on dodanie w tym formularzu nowego tekstu, dotyczącego praw osoby, której dotyczy wnioski, przed sądami wydającego nakaz państwa członkowskiego, w celu umożliwienia zaskarżenia krajowego nakazu aresztowania i europejskiego nakazu aresztowania?
- 3) Na wypadek udzielenia odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie: czy wydanie europejskiego nakazu aresztowania dokładnie zgodnie z treścią formularza zawartego w załączniku (czyli bez powiadomienia osoby, której dotyczy wnioski, o prawach przysługujących jej przed sądem wydającym nakaz), jeśli jednak niezwłocznie po powzięciu wiadomości o aresztowaniu tej osoby sąd wydający nakaz powiadomi ją o tych prawach i przekaze jej odpowiednie dokumenty, będzie zgodne z motywem 12 i art. 1 ust. 3 decyzji ramowej [2002/584], art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [2012/13], a także art. 6 i 47 karty?

- 4) Gdy nie istnieje inny środek prawny gwarantujący określone w art. 4 (zwłaszcza w art. 4 ust. 3), art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [2012/13] prawa osoby aresztowanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania – czy obowiązuje wówczas decyzja ramowa [2002/584]?”.

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 33 Rząd niemiecki wyraził wątpliwości dotyczące dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze względu na to, że przed sądem odsyłającym nie istnieje spór, ponieważ uchylono europejski nakaz aresztowania wydany w odniesieniu do IR. Zadane pytania wydają się hipotetyczne i ponadto ich zadanie miałyby sens jedynie w wypadku przyjęcia nowego europejskiego nakazu aresztowania, w sytuacji gdyby IR nie przebywał już na terytorium Bułgarii.
- 34 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału sądy krajowe są uprawnione do skierowania sprawy do Trybunału wyłącznie wtedy, gdy zawiśnie przed nimi spór i muszą wydać rozstrzygnięcie w ramach postępowania mającego na celu wydanie orzeczenia o charakterze sądowym (wyroki: z dnia 31 maja 2005 r., Syfait i in., C-53/03, EU:C:2005:333, pkt 29; a także z dnia 16 września 2020 r., Anesco i in., C-462/19, EU:C:2020:715, pkt 36).
- 35 W ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy pomiędzy Trybunałem a sądami krajowymi jedynie do sądu krajowego, przed którym zawiśł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przysły wyrok, należy, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, jakie zadaje Trybunałowi. W konsekwencji jeśli zadane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 17 października 2019 r., Elektrorazpredelenie Yug, C-31/18, EU:C:2019:868, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 36 Oznacza to, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy pytania prejudycjalnego jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia lub ocena ważności przepisu prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 16 października 2019 r., Winterhoff i Eisenbeis, C-4/18 i C-5/18, EU:C:2019:860, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 37 W niniejszym wypadku rzeczywisty charakter sporu i sądowy charakter postępowania nie budzą wątpliwości, ponieważ wyspecjalizowana prokuratura wszczęła, nadal toczące się, postępowanie karne przeciwko IR, którego oskarżono o uczestnictwo w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw skarbowych i któremu wyznaczono adwokata z urzędu.
- 38 Należy także wskazać, że sąd odsyłający podkreślił, iż zwrócił się do Trybunału w celu przyjęcia – przy uwzględnieniu odpowiedzi, jakie zostaną udzielone za zadane pytania – nowego europejskiego nakazu aresztowania przeciwko IR. A zatem jego zdaniem nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że przedłożone Trybunałowi pytania nie mają żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania w sprawie zawisłej przed sądem odsyłającym lub że problem jest natury hipotetycznej.
- 39 Ponadto wydanie europejskiego nakazu aresztowania skutkuje możliwością aresztowania osoby, której dotyczy nakaz, a tym samym stwarza zagrożenie dla wolności osobistej tej osoby. Tymczasem Trybunał orzekł, że w odniesieniu do postępowania w sprawie takiego nakazu aresztowania gwarancja poszanowania praw podstawowych jest w pierwszym rzędzie odpowiedzialnością państwa członkowskiego wydającego nakaz. W celu zapewnienia poszanowania tych praw – co może skłonić

organ sądowy do wydania europejskiego nakazu aresztowania – organ ten powinien mieć możliwość skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym [zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., AY (Europejski nakaz aresztowania – Świadek), C-268/17, EU:C:2018:602, pkt 28, 29].

40 W konsekwencji wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

41 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy art. 4, w szczególności art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 należy interpretować w ten sposób, że wskazane w nich prawa mają zastosowanie do osób zatrzymanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

42 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy brać pod uwagę nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst, w jakim został umieszczony, oraz cele regulacji, której stanowi on część (zob. w szczególności wyroki: z dnia 4 maja 2010 r., TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, pkt 44; z dnia 6 października 2020 r., Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, pkt 61).

43 W tym względzie, co się tyczy brzmienia rozpatrywanych przepisów, art. 4 ust. 1 dyrektywy 2012/13 stanowi, że państwa członkowskie zapewniają, aby osoby podejrzane lub oskarżone, które zostały zatrzymane lub aresztowane, otrzymały niezwłocznie pisemne pouczenie o prawach. W art. 4 ust. 3 tej dyrektywy uściślono, że to pouczenie o prawach zawiera podstawowe informacje o wszelkich dostępnych na mocy prawa krajowego możliwościach zakwestionowania zgodności z prawem aresztowania, oceny zasadności decyzji o aresztowaniu lub złożenia wniosku o zwolnienie tymczasowe.

44 Artykuł 6 ust. 2 wspomnianej dyrektywy dotyczy także osób podejrzanych lub oskarżonych, które są aresztowane lub zatrzymane. Przepis ten stanowi, że państwa członkowskie zapewniają, aby osoby te otrzymały informacje o powodach ich zatrzymania lub aresztowania, w tym o czynie zabronionym, o którego popełnienie są podejrzane lub oskarżone.

45 Co się tyczy art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13, który stanowi, że w przypadku gdy osoba zostaje zatrzymana i aresztowana na jakimkolwiek etapie postępowania karnego, państwa członkowskie zapewniają osobom zatrzymanym lub ich obrońcom dostęp do będących w posiadaniu właściwych organów dokumentów, które są związane z konkretną sprawą i mają istotne znaczenie dla skutecznego zakwestionowania, zgodnie z prawem krajowym, legalności zatrzymania lub aresztowania, przepis ten dotyczy także wspomnianych osób podejrzanych i oskarżonych, jak wynika to z art. 7 ust. 1 rozpatrywanego w związku z art. 7 ust. 2.

46 Należy stwierdzić, że analiza brzmienia rozpatrywanych przepisów nie umożliwia, sama w sobie, określenia, czy osoby aresztowane w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania należą do osób podejrzanych lub oskarżonych, które są aresztowane lub zatrzymane w rozumieniu dyrektywy 2012/13 i do których mają zastosowanie prawa wskazane w tych przepisach.

47 W tych okolicznościach należy dokonać wykładni wspomnianych przepisów przy uwzględnieniu ich kontekstu, a także celu dyrektywy 2012/13.

48 Co się tyczy kontekstu tych przepisów, należy stwierdzić, że art. 5 dyrektywy 2012/13 dotyczy, wyraźnie, praw osób aresztowanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Zgodnie z art. 5 ust. 1 państwa członkowskie zapewniają, aby te osoby otrzymały niezwłocznie odpowiednie pouczenie o prawach zawierające informacje o przysługujących im uprawnieniach zgodnie z prawem

krajowym wdrażającym decyzję ramową 2002/584 w państwie członkowskim wykonującym nakaz. Zgodnie z art. 5 ust. 2 orientacyjny wzór pouczenia zawarto w załączniku II do wspomnianej dyrektywy.

- 49 Artykuł 5 należy rozpatrywać w świetle motywu 39 dyrektywy 2012/13, w którym uściślono, że prawo do pisemnej informacji o prawach przysługujących w razie zatrzymania przewidziane w tej dyrektywie powinno być stosowane odpowiednio do osób zatrzymanych na potrzeby wykonania europejskiego nakazu aresztowania, przy czym motyw ten odsyła w tym względzie jedynie do orientacyjnego wzoru zawartego w załączniku II do tej dyrektywy, aby umożliwić państwom członkowskim sporządzenie pouczenia o prawach dla tych osób.
- 50 Należy wskazać, że ten orientacyjny wzór różni się od wzoru zawartego w załączniku I do wspomnianej dyrektywy, wskazanego w art. 4 tej dyrektywy, który dotyczy pouczenia o prawach, jakie należy przekazać osobom podejrzanym i osobom oskarżonym, które są aresztowane lub zatrzymane.
- 51 Nawet jeśli, jak wynika to wyraźnie z części wstępnej załączników I i II do dyrektywy 2012/13, państwa członkowskie mogą bowiem zmienić te dwa orientacyjne wzory w celu dostosowania ich do swoich przepisów krajowych i uzupełnienia ich o dodatkowe użyteczne informacje, wspomniane wzory zawierają tylko jedną identyczną rubrykę, a mianowicie rubrykę dotyczącą pomocy adwokata. Pozostałe rubryki tych wzorów są, jak wynika z ich tytułu lub treści, związane albo z prawami osoby podejranej lub osoby oskarżonej w ramach postępowania karnego, jeśli chodzi o załącznik I do dyrektywy 2012/13, albo osoby aresztowanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, jeśli chodzi o załącznik II do tej dyrektywy.
- 52 Należy wskazać, jak w pkt 44 opinii uczynił to rzecznik generalny, że żaden przepis dyrektywy 2012/13 nie przewiduje ani nie daje do zrozumienia, że osoby aresztowane na podstawie europejskiego nakazu aresztowania powinny otrzymać pisemne pouczenie obejmujące łącznie informacje zawarte w dwóch orientacyjnych wzorach znajdujących się w załącznikach I i II do tej dyrektywy.
- 53 A zatem ze względu na to, że przepisy, o których wykładnię wniósł sąd odsyłający, dotyczą osób podejrzanych lub oskarżonych, które są aresztowane lub zatrzymane, art. 5 dyrektywy 2012/13, rozpatrywany w świetle jej motywu 39, prowadzi do stwierdzenia, że nie dotyczą one osób aresztowanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania.
- 54 Powyższe stwierdzenie potwierdza motyw 21 tej dyrektywy, zgodnie z którym zawarte w tej dyrektywie odniesienia do osób podejrzanych lub oskarżonych, które zostały zatrzymane lub aresztowane, należy rozumieć jako odniesienia do każdej sytuacji, w której w toku postępowania karnego osoby podejrane lub oskarżone zostają pozbawione wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. c) EKPC, zgodnie z jego wykładnią dokonaną w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- 55 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 47 opinii, ten ostatni przepis dotyczy sytuacji, w której zatrzymano lub aresztowano daną osobę w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu. Sytuacja ta różni się od sytuacji wskazanej w art. 5 ust. 1 lit. f) EKPC, a mianowicie zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa lub osoby, przeciwko której toczy się postępowanie o wydalenie lub ekstradycję. Ten ostatni wypadek odpowiada mechanizmowi europejskiego nakazu aresztowania ustanowionemu w decyzji ramowej 2002/584.
- 56 Wykładnia art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 w świetle kontekstu tych przepisów, zgodnie z którą te ostatnie nie mają zastosowania do osób aresztowanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania, znajduje także potwierdzenie w celach tej dyrektywy.

- 57 W tym względzie należy wskazać, że w art. 1 dyrektywy 2012/13, w którym wskazano jej przedmiot, rozróżniono prawa osób podejrzanych lub oskarżonych i prawa osób objętych europejskim nakazem aresztowania. I tak, przepis ten stanowi, że dyrektywa ta ustanawia przepisy dotyczące prawa osób podejrzanych lub oskarżonych do informacji dotyczących praw przysługujących im w postępowaniu karnym oraz oskarżenia przeciwko nim. Wskazano w nim, że owa dyrektywa ustanawia również przepisy dotyczące prawa osób podlegających europejskiemu nakazowi aresztowania do informacji dotyczących przysługujących im praw.
- 58 Z przepisu tego w związku z motywami 14, 27 i 39 dyrektywy 2012/13 wynika, że dyrektywa ta ma na celu określenie norm minimalnych, które mają być stosowane w odniesieniu do informowania osób podejrzanych lub oskarżonych o popełnienie przestępstwa, aby umożliwić im przygotowanie obrony i zagwarantować rzetelność postępowania, lecz ma ona także na celu zachowanie szczególnych cech procedury dotyczącej europejskiego nakazu aresztowania.
- 59 Decyzja ramowa 2002/584 w sprawie europejskiego nakazu aresztowania służy zaś, dzięki ustanowieniu prostszego i wydajniejszego systemu bezpośredniego przekazywania między organami sądowymi osób skazanych lub podejrzanych o naruszenie przepisów ustawy karnej, ułatwieniu i przyspieszeniu współpracy wymiarów sprawiedliwości, przyczyniając się w ten sposób do realizacji wyznaczonego Unii Europejskiej celu, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w oparciu o wysoki stopień zaufania, jakie powinno istnieć między państwami członkowskimi [wyrok z dnia 24 września 2020 r., Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (zasada szczególności), C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 60 Przewidując w art. 5, że osoby zatrzymane w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania otrzymują niezwłocznie odpowiednie pouczenie o prawach zawierające informacje o przysługujących im uprawnieniach zgodnie z prawem krajowym wdrażającym decyzję ramową 2002/584 w państwie członkowskim wykonującym nakaz, dyrektywa 2012/13 przyczynia się skutecznie do realizacji tego celu związanego z uproszczeniem i szybkością postępowania.
- 61 Ponadto, jak w pkt 44 opinii wskazał rzecznik generalny, gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania wydany w ramach postępowania karnego, została przekazana organom wydającego ten nakaz państwa członkowskiego, nabywa ona status „osoby oskarżonej” w rozumieniu dyrektywy 2012/13 i korzysta z wszystkich praw związanych z tym statusem, w szczególności z praw przewidzianych w art. 4, 6 i 7 tej dyrektywy. Może ona zatem przygotować swoją obronę i korzystać z gwarancji rzetelności postępowania, zgodnie z celami wspomnianej dyrektywy.
- 62 W świetle wszystkich powyższych rozważań na pierwsze pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, że art. 4, w szczególności art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 należy interpretować w ten sposób, że wskazane w nich prawa nie mają zastosowania do osób zatrzymanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania.

W przedmiocie pytania drugiego

- 63 Ze względu na to, że pytanie drugie zadano wyłącznie na wypadek, gdyby dokonano wykładni art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 w ten sposób, że wskazane w nich prawa mają zastosowanie do osób aresztowanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania, nie istnieje konieczność – mając na względzie odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze – udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego

- 64 Poprzez pytania trzecie i czwarte, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do wydania przez Trybunał rozstrzygnięcia w przedmiocie ważności decyzji ramowej 2002/584 w świetle dyrektywy 2012/13 oraz art. 6 i 47 karty w zakresie, w jakim ta decyzja ramowa stanowi, że informacje przekazywane osobom aresztowanym w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania są ograniczone do informacji wskazanych w art. 8 ust. 1 tej decyzji ramowej i zawartych w formularzu wskazanym w załączniku do niej, a także we wzorze określonym w załączniku II do tej dyrektywy.
- 65 Na wstępie należy przypomnieć, że materialna zgodność z prawem aktu Unii nie może być badana w świetle innego aktu Unii o tej samej randze normatywnej, chyba że został on przyjęty na podstawie tego ostatniego aktu lub jeśli w jednym z tych dwóch aktów wyraźnie postanowiono, że jeden z nich ma pierwszeństwo przed drugim (wyrok z dnia 8 grudnia 2020 r., Węgry/Parlament i Rada, C-620/18, EU:C:2020:1001, pkt 119).
- 66 W niniejszym wypadku decyzja ramowa 2002/584 i dyrektywa 2012/13 są obydwie aktami prawa wtórnego, a decyzja ramowa 2002/584 nie została przyjęta na podstawie dyrektywy 2012/13, która jest zresztą od niej późniejsza. Ponadto nie przewidziano wyraźnie, że jeden z tych dwóch aktów ma pierwszeństwo przed drugim. W konsekwencji nie ma potrzeby badania ważności decyzji ramowej 2002/584 w świetle przepisów dyrektywy 2012/13.
- 67 Należy natomiast zbadać ważność tej decyzji ramowej w świetle art. 6 i 47 karty.
- 68 Sąd odsyłający dąży w szczególności do ustalenia, czy gdy prawa wskazane w art. 4, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 2012/13 nie mają zastosowania do osób aresztowanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania, zaskarżenie przez nie wydanych przeciwko nim krajowych i europejskich nakazów aresztowania staje się niemożliwe lub nadmiernie trudne.
- 69 W szczególności z pkt 70 wyroku z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i Zwickau) (C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), ma wynikać, że decyzja o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania powinna podlegać, w wydającym nakaz państwie członkowskim, kontroli sądowej spełniającej w pełni wymogi związane ze skuteczną ochroną sądową. Aby zaś zainteresowana osoba mogła skutecznie wykonać prawa przysługujące jej na mocy dyrektywy 2012/13, powinna ona móc z nich skorzystać nie tylko po jej przekazaniu wydającym nakaz organom sądowym, lecz od chwili jej aresztowania w wykonującym nakaz państwie członkowskim.
- 70 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 decyzja ta nie może skutkować zmianą obowiązku poszanowania praw podstawowych i podstawowych zasad prawa zawartych w art. 6 TUE.
- 71 System europejskiego nakazu aresztowania ustanowiony tą decyzją ramową opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania, która opiera się z kolei na wzajemnym zaufaniu państw członkowskich, że ich krajowe porządki prawne mogą zapewnić równoważne i skuteczne poziomy ochrony praw podstawowych uznanych na poziomie Unii, w szczególności w karcie [wyroki: z dnia 10 listopada 2016 r., Özçelik, C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z dnia 9 października 2019 r., NJ (Prokuratura w Wiedniu), C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, pkt 27].
- 72 W tych ramach, gdy europejski nakaz aresztowania został wydany w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie danej osoby, której dotyczy nakaz, w celu prowadzenia postępowania karnego, osoba ta już od pierwszego etapu postępowania powinna mieć możliwość korzystania z gwarancji procesowych i praw podstawowych, których ochronę powinny zapewnić organy sądowe wydającego nakaz państwa członkowskiego zgodnie z obowiązującym prawem, w szczególności

wydając krajowy nakaz aresztowania [zob. podobnie wyroki: z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 66; a także z dnia 9 października 2019 r., NJ (Prokuratura w Wiedniu), C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, pkt 33].

- 73 Trybunał stwierdził już zatem, że w system europejskiego nakazu aresztowania wmontowana jest dwupoziomowa ochrona praw procesowych i podstawowych osoby ściganej, gdyż do ochrony sądowej przysługującej jej na pierwszym poziomie, w trakcie wydawania orzeczenia krajowego, takiego jak krajowy nakaz aresztowania, dołącza się ochrona, jaką należy jej zapewnić na drugim poziomie, w trakcie wydawania europejskiego nakazu aresztowania, które w danym wypadku może nastąpić krótko po wydaniu wspomnianego orzeczenia krajowego [wyroki: z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 67; z dnia 9 października 2019 r., NJ (Prokuratura w Wiedniu), C-489/19 PPU, EU:C:2019:849, pkt 34; a także z dnia 12 grudnia 2019 r., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Prokuratorzy w Lyonie i Tours), C-566/19 PPU i C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, pkt 59].
- 74 Ze względu na to, że wydanie europejskiego nakazu aresztowania może naruszać zapisane w art. 6 karty prawo do wolności zainteresowanej osoby, ochrona ta wymaga, aby decyzja spełniająca wymogi związane ze skuteczną ochroną sądową została wydana przynajmniej na jednym z dwóch poziomów wspomnianej ochrony [wyroki: z dnia 27 maja 2019 r., OG i PI (prokuratury w Lubece i Zwickau), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, pkt 68; a także z dnia 12 grudnia 2019 r., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Prokuratorzy w Lyonie i Tours), C-566/19 PPU i C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, pkt 60].
- 75 W szczególności drugi poziom ochrony praw zainteresowanej osoby zakłada, że wydający nakaz organ sądowy kontroluje spełnienie przesłanek wymaganych do jego wydania i bada w sposób obiektywny, z uwzględnieniem wszystkich dowodów obciążających i odciążających, nie będąc przy tym narażony na ryzyko podlegania instrukcjom zewnętrznym, w szczególności ze strony władzy wykonawczej, czy wydanie tego nakazu ma charakter proporcjonalny [wyrok: z dnia 12 grudnia 2019 r., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Prokuratorzy w Lyonie i Tours), C-566/19 PPU i C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, pkt 61 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 76 Należy dodać, jak w pkt 81 opinii wskazał rzecznik generalny, że decyzja ramowa 2002/584 wpisuje się w ogólny system gwarancji skutecznej ochrony sądowej przewidzianych w innych przepisach prawa Unii, których część stanowi dyrektywa 2012/13, przyjętych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, które to przepisy przyczyniają się do ułatwienia osobie poszukiwanej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania wykonywanie jej praw.
- 77 Jak wskazano już zaś w pkt 61 niniejszego wyroku, gdy osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania wydany w ramach postępowania karnego, została przekazana organom wydającego ten nakaz państwa członkowskiego, nabywa ona status „osoby oskarżonej” w rozumieniu dyrektywy 2012/13 i korzysta z wszystkich praw związanych z tym statusem, w szczególności z praw przewidzianych w art. 4, 6 i 7 tej dyrektywy, w związku z czym może przygotować swoją obronę i korzystać z gwarancji rzetelności postępowania, zgodnie z celami wspomnianej dyrektywy.
- 78 Ponadto, co się tyczy okresu poprzedzającego przekazanie osoby wskazanej w takim europejskim nakazie aresztowania właściwym organom wydającego nakaz państwa członkowskiego, należy wskazać, po pierwsze, że art. 8 ust. 1 lit. d) i e) decyzji ramowej 2002/584 stanowi, że europejski nakaz aresztowania zawiera informacje dotyczące charakteru i kwalifikacji prawnej przestępstwa, a także opis okoliczności popełnienia przestępstwa, w tym jego czas i miejsce oraz stopień udziału w popełnieniu przestępstwa osoby, której dotyczy nakaz. Jak w pkt 79 opinii wskazał zaś rzecznik generalny, informacje te odpowiadają w istocie informacjom wskazanym w art. 6 dyrektywy 2012/13.

- 79 Po drugie, prawo do skutecznej ochrony sądowej nie wymaga, by przewidziane w ustawodawstwie wydającego nakaz państwa członkowskiego prawo do zaskarżenia decyzji o wydaniu europejskiego nakazu aresztowania w ramach postępowania karnego mogło być wykonane przed przekazaniem danej osoby właściwym organom tego państwa członkowskiego [zob. podobnie wyrok z dnia 12 grudnia 2019 r., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Prokuratorzy w Lyonie i Tours), C-566/19 PPU i C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, pkt 69–71].
- 80 Żadne naruszenie prawa do skutecznej ochrony sądowej nie może zatem wynikać jedynie z okoliczności, że osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania wydany w ramach postępowania karnego, została powiadomiona o środkach odwoławczych dostępnych w wydającym nakaz państwie członkowskim i otrzymała dostęp do materiałów zawartych w aktach sprawy dopiero po jej przekazaniu właściwym organom wydającego nakaz państwa członkowskiego.
- 81 Z powyższych rozważań wynika, że rozpatrzenie trzeciego i czwartego pytania prejudycjalnego nie wykazało żadnej okoliczności mogącej wywrzeć wpływ na ważność decyzji ramowej 2002/584, w świetle art. 6 i 47 karty.

W przedmiocie kosztów

- 82 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 4, w szczególności art. 4 ust. 3, art. 6 ust. 2 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym należy interpretować w ten sposób, że wskazane w nich prawa nie mają zastosowania do osób zatrzymanych w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania.**
- 2) **Rozpatrzenie trzeciego i czwartego pytania prejudycjalnego nie wykazało żadnej okoliczności mogącej wywrzeć wpływ na ważność decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., w świetle art. 6 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.**

Podpisy